

ผนวก ง

โครงการประชุมสัมมนาวิชาการ ความเป็นมืออาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย...วัดได้อย่างไร? (Indexes of Professionalism of Thai Political Journalist)

1. หลักการและเหตุผล

ในกระบวนการสื่อข่าวการเมืองนั้น บุคลากรผู้ทำหน้าที่สื่อข่าวดังกล่าวก็คือ “ผู้สื่อข่าวการเมือง” (political journalists) ซึ่งถือองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการข่าวการเมือง ทั้งนี้ ในฐานะสื่อมวลชนโดยหลักการพื้นฐานผู้สื่อข่าวการเมืองย่อมมีหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและนักการเมือง ด้วยการทำหน้าที่แสวงหา ค้นคว้า และรวบรวมประเด็นข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งมีคุณค่าของข่าวเพียงพอ และสมควรที่จะรายงานหรือนำเสนอให้ประชาชนรับรู้ ซึ่งการทำหน้าที่ดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า เป็นการทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาแทนประชาชนชาวไทยผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ทั้งนี้ ในเชิงปรัชญาวิชาชีพเรียกว่า การแสดงบทบาทในฐานะ “สุนัขเฝ้าบ้าน หรือสุนัขเฝ้าบ้าน” (watchdog) กล่าวคือ การทำหน้าที่ระแวดระวังภัยให้สังคม และคอยร้องเตือนประชาชนด้วยการรายงานข่าวสารนั่นเอง

ดังนั้น บุคลากรสื่อที่จะมาทำหน้าที่ หรือประกอบวิชาชีพในฐานะ “ผู้สื่อข่าวการเมือง” นั้น มิใช่ใครๆ ก็ทำหน้าที่หรือปฏิบัติงานดังกล่าวได้ การทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวการเมืองนั้นต้องอาศัยบุคลากรที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ที่กว้างขวางในหลาย ๆ ศาสตร์ มีทักษะการสื่อข่าวที่ดี มีความสามารถในการจับประเด็นข่าว มีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การวิจารณ์ และการวิพากษ์ครบถ้วนรอบด้าน ในขณะเดียวกันก็ต้องมีความรับผิดชอบสูง ทั้งต่องาน ต่อตนเอง และต่อสังคม ประการสำคัญยังต้องมีอุดมการณ์การเป็นสื่อมวลชนที่ดี มีจิตวิญญาณของสื่อมวลชน ยึดมั่นในจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อมวลชนเช่นกัน จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำหน้าที่การสื่อมวลชนที่ดีได้ ทั้งนี้ การทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวการเมืองที่ดีนั้น ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทความรับผิดชอบต่อความเป็นสื่อมวลชนที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนสามารถสร้างความไว้วางใจ และความศรัทธาให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนได้ซึ่งเป็นที่แน่ชัด การประสบความสำเร็จในวิชาชีพ การได้รับความศรัทธา และความไว้วางใจจากประชาชนนั้น ไม่ใช่สิ่งที่ได้มาโดยง่ายตาย ผู้สื่อข่าวผู้นั้นจะต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น การเขียน การฟัง การจับประเด็นข่าว ทักษะการสื่อสารที่จะช่วยให้การนำเสนอข่าวสารข้อเท็จจริงไปสู่ประชาชนนั้นสามารถสร้างความรู้

ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนได้ รวมไปถึงการยึดมั่นในหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ดังนั้น การเป็นผู้สื่อข่าวการเมืองที่ดีและเพียบพร้อมไปด้วยคุณภavnนั้น จึงจำเป็นต้องมีหรือแสดงให้เห็นชัดเจนถึงสิ่งที่เรียกว่า **ความเป็นวิชาชีพ หรือ ความเป็นมืออาชีพ หรือ วิชาชีพนิยม (Professionalism)** เพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จสูงสุดในทางวิชาชีพ และเพื่อป้องกัน เพื่อควบคุมปัญหาบางประการที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการปฏิบัติหน้าที่ อันจะส่งผลกระทบในทางลบต่อประชาชนและสังคมส่วนรวม เช่น การมีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือเกิดความลำเอียงเข้าข้าง ช่วยเหลือผู้มีอำนาจทางการเมือง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม คำว่า **“ความเป็นวิชาชีพ” (Professionalism)** หรือที่มักเรียกกันทั่วไปว่า “ความเป็นมืออาชีพ” หรือ “วิชาชีพนิยม” ของผู้สื่อข่าวการเมือง จะเป็นอย่างไรนั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีข้อสรุปหรือข้อกำหนดที่ชัดเจน และเฉพาะเจาะจง ซึ่งแม้แต่ความเป็นวิชาชีพหรือ ความเป็นมืออาชีพของสื่อมวลชนหรือผู้สื่อข่าวโดยทั่วไปนั้นก็ยังคงมีความเห็นที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ มีผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนหลายท่านให้ความหมาย และแสดงความคิดเห็นไว้มากมาย แต่ในแง่ของความชัดเจนและความเป็นมาตรฐานที่มีหลักการทางวิชาการ หรือผลการวิจัยรองรับ ยังเป็นข้อถกเถียงและขาดความชัดเจนว่า ความเป็นวิชาชีพ หรือ ความเป็นมืออาชีพของผู้สื่อข่าว นั้น มีคุณลักษณะเช่นไร และประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง ทั้งนี้ อาจมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวไทยบ้าง แต่พบว่า ส่วนใหญ่มักจะทำการศึกษาในภาพรวมหรือกล่าวถึงผู้สื่อข่าวโดยทั่วไป ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นวิชาชีพ หรือ ความเป็นมืออาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทยนั้นโดยเฉพาะนั้นยังไม่ปรากฏให้เห็นโดยชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพหรือ ความเป็นมืออาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองนั้น ในปัจจุบันยังไม่พบว่า มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำประกอบหรือปัจจัยชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองของไทยโดยตรงเพื่อนำไปสร้างเป็นดัชนีชี้วัดที่ชัดเจน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ **“ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย”** เพื่อค้นหาคำประกอบในการสร้างตัวชี้วัดหรือหลักเกณฑ์การพิจารณาถึงความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมือง และสร้างตัวชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทยขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานอันหนึ่งในการบ่งชี้ความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองภายใต้บริบทสังคมไทย อันจะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับวิชาชีพที่มีความสำคัญนี้ และส่งผลสืบเนื่องต่อการพัฒนาและยกระดับความเป็นวิชาชีพดังกล่าวให้เกิดความชัดเจน และเป็นแนวทางการพัฒนาไปสู่ความมีมาตรฐานยิ่งขึ้นในการทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในฐานะที่เป็น “สุนัขเฝ้า

บ้าน” รวมทั้งการเป็นแกนนำไปสู่การร่วมสร้างสังคมฐานความรู้ (knowledge-based society) ของไทยในอนาคตต่อไป ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวได้ผลการวิจัยแล้วส่วนหนึ่ง แต่ยังขาดความสมบูรณ์ในส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ นักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน นักวิชาการ นักการเมือง และภาคประชาชนในฐานะผู้รับสารทางการเมือง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดเวทีประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวข้างต้นกับนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน นักวิชาการ นักการเมือง และภาคประชาชนในฐานะผู้รับสารทางการเมือง และจะได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวไปจัดทำรายงานการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ ระหว่างกลุ่มนักวิชาชีพ นักวิชาการสื่อสารมวลชน นักการเมือง และภาคประชาชนในประเด็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพ และการสร้างดัชนีชี้วัดความเป็นมืออาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย ตลอดจนแนวทางการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

2.2 เพื่อนำส่วนหนึ่งในการนำเสนอความก้าวหน้าของงานวิจัยคุณิพนธ์เรื่อง “ดัชนีชี้วัดความเป็นวิชาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย” ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้สื่อข่าว นักวิชาการ นักการเมือง และภาคประชาชน ประมาณ 40 คน

4. วัน เวลา และสถานที่

กำหนดการประชุมสัมมนาในวันพฤหัสบดีที่ 22 พฤษภาคม 2551 เวลา 13.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุม 5-2 อาคารสำนักอธิการบดี ชั้น 5 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

5. ผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ อาจารย์ประจำภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในนามนักศึกษาปริญญาเอกสาขาสื่อสารมวลชน รุ่นที่ 3 คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้มุมมองที่หลากหลายจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวการเมืองหลายภาคส่วนเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของผู้สื่อข่าวการเมืองไทย ทั้งในแง่หลักการ แนวคิด และแนวทางในการศึกษา

6.2 ข้อคิดและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมมนาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านการสื่อสารมวลชนของไทยต่อไป

6.3 เวทีสัมมนาทางวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนา

6.4 ข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาจะเป็นประโยชน์ในการช่วยให้ผู้สนใจทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์มีข้อมูลสนับสนุนในการต่อยอดความคิด รวมไปถึงประกอบการพิจารณาในการดำเนินงานวิจัยในอนาคตต่อไป